

HDK-VALAND

HÖGSKOLAN FÖR KONST OCH DESIGN

ATT GÖRA NÅGONTING AV INGENTING

[att göra ingenting av någonting]

Jennifer Caneva

Uppsats/Examensarbete: 22,5 hp

Program och/eller kurs: Textil – Kropp - Rum

Nivå: Grundnivå

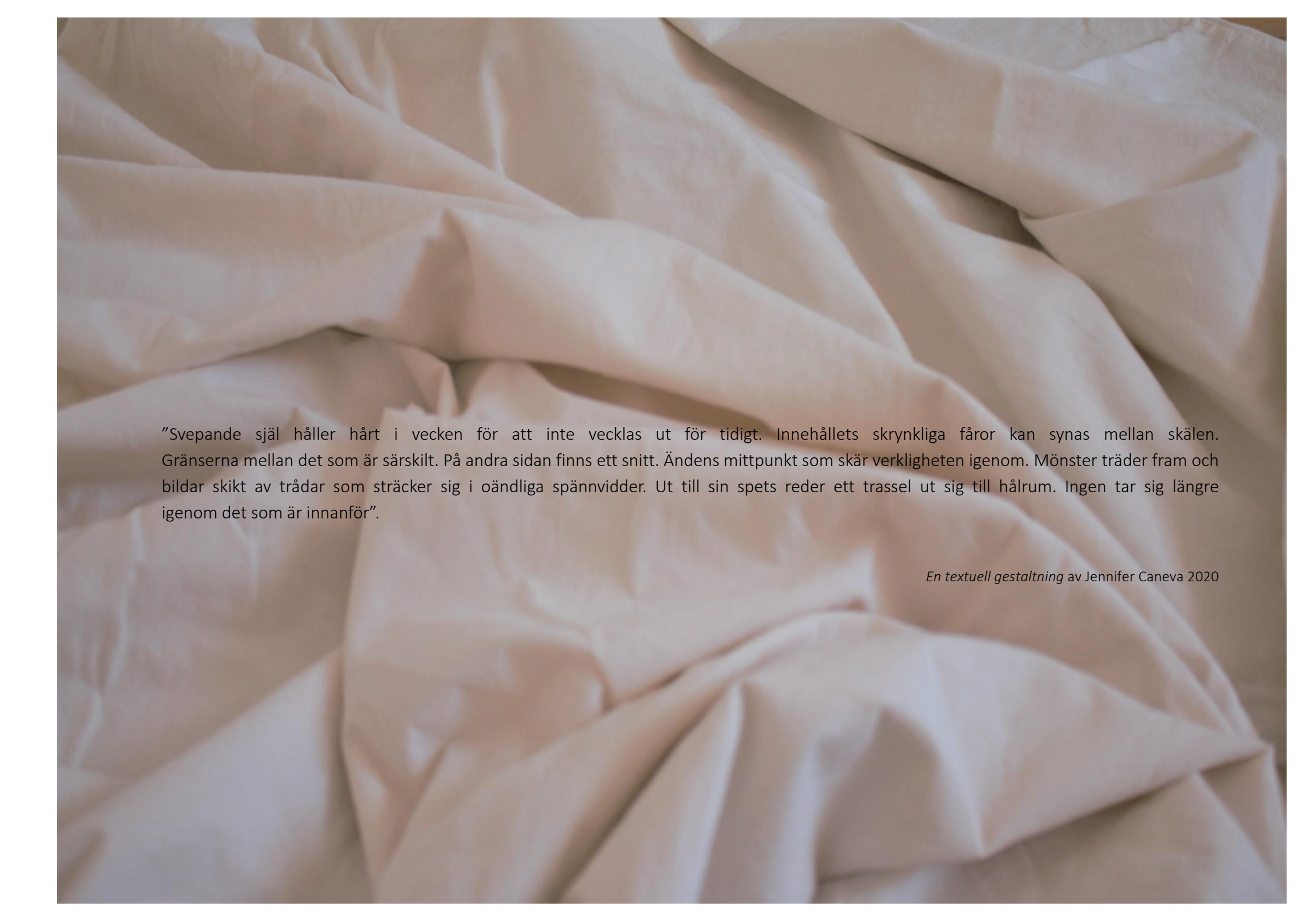
Termin/år: Vt 2020

Handledare: Jesper Norda

Examinator: Maja Gunn

Opponent: Annika Enqvist och Cilla Ramnek

Rapport nr: 2020:02

”Svepande själ håller hårt i vecken för att inte vecklas ut för tidigt. Innehållets skrynkliga fåror kan synas mellan skälen. Gränserna mellan det som är särskilt. På andra sidan finns ett snitt. Ändens mittpunkt som skär verkligheten igenom. Mönster träder fram och bildar skikt av trådar som sträcker sig i oändliga spännvidder. Ut till sin spets reder ett trassel ut sig till hålrum. Ingen tar sig längre igenom det som är innanför”.

En textuell gestaltning av Jennifer Caneva 2020

Abstract

Mitt konstnärliga utövande rör sig mig mellan olika uttryck upplevelsebaserad konst och kunskapsökande undersökningar. Dekonstruktion har drivit mitt arbete till en textbaserad dialog med intentionen att integrera textil som subjekt, skifta perspektiv och expandera mina erfarenheter av vad konstnärligt utövande kan vara. Förhållningsättet jag utforskar handlar om att integrera processer i relation till textil kropp och rum. Det konkreta i mitt arbete består av en manual som jag utformat med syftet att utforska det ovissa som strategi. Jag ser textil som förgängliga fenomen med inneboende egenskaper ur ett intresse av att utforska perception och omvandla uttryck till handlingar och tecken för något ovisst. Jag vill fatta tag i många resultat på vägen och mitt motiv är att utforska min roll som konstnär där det ovissa blir strategier för en process kopplat till samtiden i förändring. Att befinna mig i öppenhet är en essentiell utgångspunkt för mitt arbete där mitt intresse av att utforska förhållandet mellan motsättningar som närvaro och frånvaro utmanar mitt eget deltagande.

My artistic work alters between different expressions, an experience-based practice and educational inquires. Deconstruction has driven my work into a text-based dialogue with the intention to internalize textile as a subject, shift perspectives and expand my experiences of what artistic practice can be. I explore openness as an approach to integrate processes in relation to textile body and space. The concrete part of my work consists of a manual that I created with the aim to explore the unknown as a strategy. I see textile as a transient phenomenon with immanent qualities from an interest to explore perception and transform expressions into acts and signs of something. I want to seize many outcomes along the way and my motive is to explore my role as an artist where the unexpected becomes strategies for processes linked to contemporary change. Working with openness is essential for my work where my interest in exploring relations between presence and absence challenges my own participation

Nyckelord: *textil/konst, text/dialog, konstnärliga strategier, det ovissa, perception, tänkande-i-handling, konst inifrån och ut, work-in-process.*

Förord

Mitt examensarbete inom textil, kropp och rum består av ett sökande som har tagit fäste på det ovissa och blivit ett tecken för något grundläggande i min konstnärliga process. Examensrapporten handlar om det och att utforma samt följa en slags manual med instruktioner som jag kallar; *Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö*. Jag söker beskriva mina tankar, mitt ickelinjära arbetssätt och hur jag gått tillväga. Jag vill klargöra och dela med mig av vad det ovissa inneburit för min process, samt koppla ihop manualen som slutresultat med tidigare processer som influerat projektet och det som inspirerat till varför det tagit en viss riktning. Jag har försökt återge processen, varför jag gjort vissa val och lyfta de händelser som varit av betydelse för arbetets gång. I rapporten söker jag förklara instruktionsmanualen utförligt och beskriva utförandet genom en praktisk och reflekterande text. Slutligen diskuterar jag mitt resultat och sätter arbetet i relation till kontext, sammanfattar undersökandet och delger övriga tankar. Det har varit ett omfattande och tidskrävande pusslande och jag rekommenderar att läsa igenom rapporten med en öppenhet som kan väcka tankar och frågor.

de·kon·strukt·iv·ism • förvrängda el. upplösta former

est·et·ik • vetenskapen om det sköna

feno·men • naturföreteelse; märklig händelse el. företeelse

immanent • inneboende, närvarande, existerande

mot|sätt·ning • latent konflikt

inter|akt·iv • funktion som kan påverkas av användaren

o|viss • osäker, oberäknelig, oförutsägbar

ob·jekt • föremål; icke-person

per·cept·ion • förnimmelse, varseblivning

semi·ot·ik • vetenskapen om teckensystem

sub·jekt • jaget som handlande el. bärare av upplevelse; person

(Svenska Akademiens ordlista, SAOL, 19 maj 2020)

Innehållsförteckning

Inledning, s. 6

Bakgrund, s. 7 - 9

Projektbeskrivning, s. 10

Processens gång, s. 11 – 12

Uppkomsten, s. 13 – 14

Slutproduktionen, s. 15

Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö, s. 16

Utförandemoment, s. 17

Försök till manualen, s. 17

Lathund för manualen, s. 18

Dokumentation, s. 19

Försök till det ovissa – en oviss skildring av manualen, s. 20 - 23

Under ytans texturer, s. 24

En vidare diskussion, s. 25

Reflektion, s. 26 - 27

Resultat, mål eller medel, s. 27 - 28

Slutord, s. 28

Referenslista, s. 29

Inledning

Världen befinner sig i pågående förändring och jag vill tro att konsten kan inspirera till att se utifrån nya perspektiv. Den konstnärliga praktik som jag utforskar har tagit en oviss vändning vilket lett mig in på att utforska det ovissa som tillstånd och fenomen. Det ovissa kan ses som något främmande, dolt och okänt, något obekant eller annorlunda, underligt och bortkommet. När jag undersökt det ovissa har jag gått in i tillstånd av ovisshet, upptäckt flera sidor och sett en mening med att alla liknelser behövs för att upplevas fullständigt. Det ovissa är inte alltid gripbart i en kreativ process, det vi inte ser kan bli ett hinder, något att uthärda eller verka som en prövning. Ofta är ovisshet associerat med en känslös påfrestning och kan likna tillstånd av motstånd. Jag har upplevt ovissheten svepa över mig och lägga sig som en osynlig hinna likt ett filter där hela tillvaron påverkas. Det ovissa kan ses som ett mellanrum för att annat ska kunna ske i en obestämd situation. Det kan också beskrivas som ett känslotillstånd eller ses som ett fenomen, något flyktigt, obeständigt och förgämligt som kommer och går. Jag har försökt rekonstruera någonting ovisst i en instruktionsmanual och tänkt om det går att vända på perspektiven genom att arbeta med mina sinnen. När jag betraktar något som ett fenomen erkänns både det objektiva och det subjektiva. Jag blir både observatör och deltagande observatör vilket möjliggör ett annorlunda perspektiv på strukturer. Jag är intresserad av att utmana tillstånd av ovisshet och har märkt att ovissheten förutsätter en öppenhet för att bli meningsskapande.

I mitt examensarbete söker jag knyta ihop mina olika riktningar och intressen. Jag rör mig brett mellan uttryck där jag söker införliva språkliga begrepp i en textuell praktik då jag känt mig dragen till att skriva och beskriva något. Mina undersökningar belyser ofta förhållanden mellan motsättningar, hur jag än vrider och vänder på uppfattningar eller ser på konst, språket och världen, visar sig en uppdelning mellan allt. Det ovissa har visat mig ett eget rum där jag söker tänja på gränser för vad konst kan innebära för mig. Jag provar att motsätta mig tillverkningsprocesser och produktion för att se vad som kan uppstå istället och har delvis därför riktat projektet konceptuellt och upplevelsebaserat. De referenser jag utgår ifrån lyfter etiska, politiska och filosofiska aspekter. Instruktionsmanualen utgör det konkreta som jag har följt igenom min slutgiltiga process. Det ovissa genomsyrar arbetets gång och det skapar en början samt fortsättning på något.

Bakgrund

Jag har märkt ett återkommande motstånd som jag upplevt som ett hinder i min process. Ett behov av klarhet ledde mig till att söka vidare vad det kan betyda. I *Gå vilse: En fälthandbok* (2005) menar kulturkritikern och aktivisten Rebecca Solnit att det är konstnärens uppgift att släppa in det okända och det obekanta. Hon menar att det konstnärliga arbetet har sitt ursprung i att gå vilse, möta motstånd, hinder och rädslor. Solnit beskriver det som att, "det som man inte alls vet vad det är kan vara just det man behöver hitta, och för att hitta det behöver man gå vilse" (s.11). På ett liknande sätt har jag rört mig i min process och blivit nyfiken på att förstå det ovissa och undersöka det som en metod. De referenser jag upptäckt har beskrivit tillstånd av ovisshet som att vara vilsen, att inte veta och stå inför något främmande och okänt men också som en förundran och en lekfullhet som behövs för att en konstnärlig process ska drivas framåt.

Jag var på ett samtal om poeten Inger Christensen (1935–2009) på Göteborgs stadsbibliotek (2019, 7 dec) som väckte en klarhet i mig vilket inspirerat mitt sökande i det ovissa. Hennes dikter är uppbyggda med en inledning och en upprepning som får nya betydelser och sättet att skriva på påminner om ett försvinnande och uppbyggande i naturen, ett kaos och en ordning som sker på samma gång. Christensen samlade på ord, organiserade dem i alfabetisk ordning och använde språket som fundament och menade på "att räkna i sig är att ingå i något större och betrakta något ifrån olika perspektiv" (2019). I mitt utforskande har jag sökt i dem stora skalorna och perspektiven på liknande sätt, där mellanrum uppstår mellan motsättningar, där jag kan utforska ett görande och ett tänkande på samma gång. Jag upptäckte samt konstnären Emma Cocker (2013) som menar att tillstånd av ovisshet och ovetande är nödvändigt för att en process ska väcka nya infallsvinklar och kunna utvecklas till något annat. Det har fått mig att utforska vad "tänkande-i-handling" kan vara.

Mitt förarbete har jag kallat för en sinnlig lek; *A play of perception*. I det har jag främst utforskat taktillit och textila ljud. Genom att utforska perception och textila material har jag sökt framkalla ljudbilder som jag spelat in med hemmabyggda kontaktmikrofoner. Resultatet blev ett register av ljudmaterial och tonskalor av textil. Det finns många sätt att kategorisera på och jag placerade in ljuden i en form av struktur med utgångspunkt i materialen. Ljudspåren fick titlarna; *myriad av friktioner, bomullsutropet, utdragen kant och förgänglighetens struktur*. Det blev en ingång till att fortsätta arbeta med text och ljud som någonting inneboende som jag försökt beskriva. Mitt arbete ser jag som en växelverkan och jag har försatt att utforska perception, integrera sinnen och upplevelser i examensarbetet när jag utformat *manualen; Att göra någonting av ingenting; en guide för det ovissa från a-ö*.

A play of perception, eget formulerat projekt vt 2019, HDK Steneby

Under tidigare processer på Steneby har jag iscensatt textila objekt med kopplingar till kroppen och spår av nånting där det förgängliga i naturen är påtagligt. Med ett intresse för socialorienterad konst och dialogbaserade förhållningssätt har jag bjudit in andra i mina processer för att improvisera med det oväntade. Digital fotografi har varit ett sätt att iscensätta situationer där kameran skapar ett mellanrum mellan mig och det jag undersöker. Jag har fortsatt att arbeta på liknande sätt utifrån nya perspektiv och använda vardagsobjekt för det jag undersöker i examensarbetet.

Steneby HDK Textil Kropp Rum

Projektbeskrivning

Jag utgår ifrån projektbeskrivningen som ett levande dokument som förändras eftersom. Min intention är att utforska det ovissa och undersöka en processinriktad öppenhet där jag kan erfara och uppleva något estetiskt genom textil, kropp och rum. Jag söker att knyta ihop mina intressen och finna nya vägar utifrån icke-linjära processer. Att använda konst på nya vis är min aspiration när jag utforskar. Jag vill undersöka hur jag kan använda ett lyssnande i min praktik för att närma mig något ovisst och se vad det ovissa visar mig för mönster i min process. Jag är nyfiken på att utforska närvaro och gränsland mellan konst och vardag. Min motivation är att skapa en tanke-i-handling-relation där jag kan betrakta det som händer ifrån olika perspektiv. Jag vill pröva ett utforskande med mina sinnen. Att beskriva något intresserar mig och jag är nyfiken på hur text kan begripliggöra det ovissa. Jag undrar om jag kan koppla ihop uppenbara och abstrakta kopplingar och hur jag kan undersöka motsättningar. Jag vill införa nya diskurser i mitt arbete som öppnar upp till nya till någonting nytt för min praktik.

Syftet är att finna konstnärliga strategier för det ovissa som en del av min praktik.

Frågeformuleringar:

Hur kan jag manifesteras det ovissa som metod i en integrerad process för textil kropp och rum?

Hur kan ett lyssnande innefattas i mitt konstnärliga arbete?

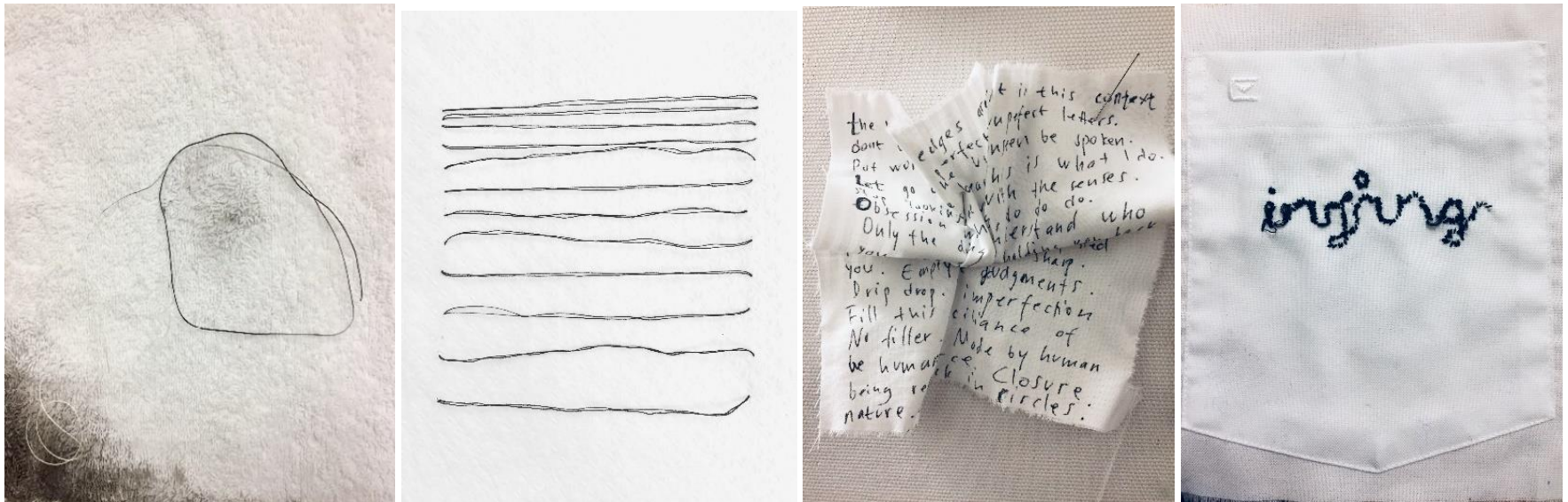
Hur kan jag förhålla mig till närvaro/frånvaro i min praktik

Tillvägagångssättet jag utforskar är öppenhet och en dialogbaserad process med det ovissa. Utforskandet innebär ett närmande, en rörelse mellan utförande och tillbakagång. Jag närmar mig materialitet som att textil bär på något inneboende.

Målet är en manual för det ovissa som utformas på vägen och som jag följer upp igenom mitt examensarbete.

Processens gång

Från examensarbetets början har jag hämtat inspiration ifrån *Del av labyrinten* (1982) av den danska poeten Inger Christensen. Hennes sätt att beskriva världen i metaforer har fattat tag i mig och influerat mitt arbete. Christensen skrev en omtalad kommentar på renässansfilosofen René Descartes grundsats "Jag tänker, alltså är jag" (1637). Descartes har präglat synen på att tanke är separerat ifrån känsla. Christensens svar på Descartes var "Jag tänker, alltså är jag en del av labyrinten" (Brev i april, 1979). Det sätter allt i ett större perspektiv. Labyrinten blir en symbol för att röra sig i ickelinjära komplexa system som kan liknas vid en irrgång, en härva av knutar och trådar, ett trassel eller med andra ord en entropi som är ett mått för oordning och kaos. I ett skissartat utforskande har jag ställts inför både vilshenhet, kaos och upplevt ett motstånd när jag närmat mig hantverk. Jag har upplevt att det finns "en dold kunskap" i hantverkstraditionen. I första skedet valde att ta mig an en hantverksteknik som broderi för att närma mig den dolda kunskapen som jag upplevde den. Jag började associera med någontings tillblivelse, härkomst, uppkomst och ingång.

Materialskisser ur förarbetet "Ornamentikens textila alfabet". Broderi och text. Ht 2019 / vt 2020

Materialskisser "Alfabetets textila ornamentik". Collageteknik och broderi, Ht 2019 vt 2020

När jag börjar utforska söker jag istället efter struktur som utformas i relation till allt som händer på vägen. Jag upplever det som en symbios. På ett sätt söker jag bryta upp det som råder, d.v.s. vad jag vill att något ska bli spelar mindre roll. Jag följer händelsernas gång som bryter ut i en okontrollerad form. När jag utforskat kaos och strukturer har jag velat återskapa allegoriska övergångar och rytmer i färg och formspråket. Sättet jag använder material på återspeglas i förhållandet mellan kontraster. Jag ser på det textila arbetet som övergångar och studier inför manualen och har hela tiden följt en känsla som tagit mig vidare mellan spänningar i motsättningar.

Jag försökte rekonstruera strukturer som liknar alfabetet. A-ö innefattar skalor från fina till grova material i egenskaper av materialens naturliga element. Christensen beskrev det som att "ornament är en symbol för kosmisk aktivitet och betecknar vägen ut ur kaos. Ornament härmar vattnets, luftens, eldens och jordens rörelser"(s. 108). Det var början på de vändpunkter som min process tagit vid. I stort har jag sökt efter något övergripande och använt textil som en igångsättare för att komma närmare det jag söker.

Mina konstnärliga processer tenderar att gå emot det linjära. Processerna är i ständig expansion där jag aktivt söker efter nya uttryck och går utanför uppsatta riktlinjer för att skapa en annorlunda dynamik. Jag utgår ifrån att inte veta vad jag ska göra. Det leder till att det jag gör urartar, tar en annan riktning eller uttrycker sig på olika sätt vilket medför många utfall på vägen som skiljer sig åt. Det som kan avvika den linjära processen är att jag inte följer det som går i linje med strukturen.

Uppkomsten

Jag kom till en avgörande brytpunkt. I ett samtal av nyfikenhet kring att se på konst som något gränsöverskridande uttryckte jag att jag vill uppleva världen med nya ögon. Som respons fick jag; "Det behövs ingenting för att göra konst". Jag frågade; "Hur kan jag inte göra någonting"? Svaret ekade; "Genom att göra någonting". Vi kastade om meningar och hamnade i en absurd tråd om "hur jag inte kan göra någonting genom att göra någonting". Det fick mig att börja utforska att-göra-för-görandets skull i form av handlingar, aktioner och ställa något i relation till "ingenting och någonting". Mina frågeställningar har jag ställt emot varandra på liknande sätt och ofta har kopplingar uppstått med det ovissa.

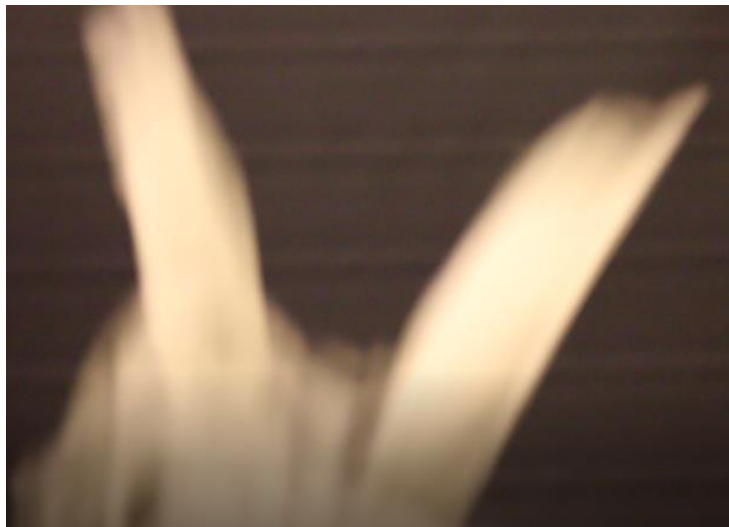

Spår av det ovissa, vt, 2020

För att märka det ovissa har jag hämtat situationer ur min vardag som när händelser överraskat och något oväntat inträffat. Livet och konsten har inte verkat särställt i min process. Vid ett tillfälle påbörjade jag ett textilt collage av återvunnet material; "Make nothing happen out of something". Det finns inget bildmaterial ifrån det för jag bestämde mig för att börja om och släppa allt, som att det ovissa skapat ett moment för en omställning. Jag rensade bort och skänkte allt men behöll ett fåtal textila material som jag kommit att använda i examensarbetet.

Senare sprang jag på Yoko Ono's verk *Grapefruit* (1964) på biblioteket och fick återupptäcka denna roliga bok med påhittade konstverk som publicerades som en serie anvisningar för hur man skapar egna konstverk. Jag bokade fotostudion, tog med mig *Grapefruit* som ett underlag och diverse textila material för att se vad som kan uppstå. Jag kom igång med att slumpartat kasta textila objekt framför en videokamera. Jag klev sedan in framför kameran och började interagera med objekten och agera på liknande sätt med kroppen i dialog. Jag började röra mig i ovissa riktningar och göra tvärtom för att förvåna mig gång på gång. Jag kände en frihet men behövde påminna mig om att fortsätta vara öppen för att inte sluta och börja tveka. Så bekantade jag mig med det ovissa och rekonstruerade mönster, utforskade rumslighet, agerade ut ovissa tillstånd, skapade händelser, förkroppsligade och undersökte rörelser. Jag skrev ner mina upplevelser som minnesanteckningar. Med mig hade jag frågeställningen; *hur jag kan bjuda in det ovissa i min process?* Experimentet ledde till "instruktionsmanualen för det ovissa". "Att göra *INGENTING* av någonting" blev min första uppmaning som jag började utforska. Slutligen vände jag på det till "att göra *NÅGONTING* av ingenting", vilket blev början på titeln för den ovissa undersökningen som jag gett mig in på. Titeln i sig kan uppfattas som motsägelsefull och verka intetsägande, vilket pekar på det ovissa i sig.

Processbilder, fotostudion, Steneby, vt 2020

Slutproduktionen

Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö är en lång titel på ett resultat av mitt utforskande inom textil, kropp och rum. Kortfattat är det en manual med öppna instruktioner som handlar om det ovissa. Jag utformade manualen under vårterminen för examensarbetet och har följt den i min slutliga process. Innehållet till manualen består av text med dolda innebörder, tecken och subtila upprepningar av interaktiva uppmaningar och försök till att omvandla textil till subjekt. "*Att göra någonting av ingenting*" kommer ifrån att bryta ner något och skapa en uppkomst, att utgå från tomrummet, varat och intet, inget, inte något, ingenting som blir till någonting.

Manualen är riktad till mig och innehåller tre delar med försök till att instruera händelseförlopp i en allegorisk ordning för att skapa ett ramverk för det ovissa. Den bjuder in till att lära känna det ovissa och gestalta det som ett essentiellt tillstånd för min konstnärliga process. Tanken bakom manualen är att öppna upp till estetiska upplevelser och börja upptäcka med sinnen. Uppmärksamheten riktas till att börja lyssna. Att lyssna skapar en ingång till att stanna upp, närvara och uppmärksamma det som pågår. Ljud kommer ut ifrån och in ifrån något och behöver en mottagare för att resonera vilket kan likna en dialog. På så sätt kan ljud upplevas som relationellt, förgängligt och röra sig bortom det rumsliga, beröra och förkroppsliga händelser.

Jag har tagit med aspekter där sinnen utmanas när jag förhåller mig till närvaro. En inspirationskälla till varför jag integrerat sinnen och "ett lyssnande" är kompositören Pauline Oliveros metodbok; *Deep listening: A composers sound practice* (2005). Jag har utforskat några övningar i Oliveros bok som handlar om närvaro, ett djupt lyssnande och att träna upp förmågan av uppmärksamhet. "Att lyssna innebär att uppfatta ljud eller att uppleva med hörseln, men också att ge uppmärksamhet till det som upplevs både psykiskt och fysiskt," beskriver Oliveros (s.22). Hennes förhållningssätt har gett mig helhetsperspektiv på hur medvetandet kan påverkas genom att jag riktar min uppmärksamhet när jag lyssnar. Även andra sinnen utforskas i manualen då jag experimenterat med att involvera perception för att vidga upplevelser.

Instruktionerna fungerar som händelser och skapar situationer för det ovissa. Manualen är en manifestation utav förhållningsätt som håller samman ovisshetens vilna gång för att skapa något övergripande. Genom att stanna upp i manualen har den blivit mitt spelrum där jag kan kliva in och ut i något ovisst och föränderligt utan att tappa bort mig eller slås ner av det ovissa på vägen.

Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö

Del ett

Att överleva en konstnärlig process och göra sig beredd för det ovissa

- a. Finn en plats
- b. Befinn dig där en obestämd tid
- c. Lyssna efter ljud som uppstår
- d. Umgås med tystnaden och skapa en memoar
- e. Ta kontakt med ett material
- f. Lyssna på dem inneboende ljuden
- g. Notera varje skiftande rörelse och beskriv det med ord
- h. Utför handlingsförlopp
- i. Dra en gräns
- j. Markera en linje
- k. Skapa ett mönster
- l. Sätt punkt
- m. Gör en knut
- n. Forma en dikt med händerna
- o. Utför en handling

Del två

Delge det som betyder något

- q. Fråga dig själv vad som saknas i de relationer du tar del av som t.ex. samhället och ställ materialet samma fråga
- r. Sov med ett tygstycke och ladda det med närhet
- s. Ät i sällskap med ett stycke material för att ladda det med gemenskap och sammanhang
- t. Dela sedan berättelsen med någon annan

INSTRUKTIONSMANUALEN

BJUDER IN TILL FÖRSÖK OM ATT STANNA UPP OCH BEKANTA SIG MED DET OVISSA. HUR LÄR DU KÄNNA DET OVISSA SOM ETT ESSENTIELLT TILLSTÅND I EN KONSTNÄRLIG PROCESS?

Tänk om

Del tre

- u. Ta en promenad. Ta med ögonbindel och sök upp en okänd plats
- v. Använd kroppen för att definiera utrymmet med dina andra sinnen. Rör, lyssna, lukta och smaka om du vill
- w. Samla upplevelser. Lyssna på ljud som du vanligtvis inte hör
- x. Du korsar ett utrymme från en riktning till en annan
- y. Upprepar rörelsen men gör det annorlunda genom att gå i motsatt riktning
- z. Gör det igen men på nya sätt
- å. Gestaltar sedan mönstret på ett stycke tyg
- ä. Omvandlar det till ett ljudstycke
- ö. Noterar, beskriver och söker efter kopplingar

Jennifer Caneva, BA Textil Kropp Rum, HDK Steney 2020

Utförandemoment

Manualen inleds med att det står; *Att överleva en konstnärlig process och göra sig beredd för det ovissa*. Det indikerar om att börja märka det oförutsägbara i situationen. Instruktionerna följer en struktur i en alfabetisk ordning från a-ö och skulle kunna ses som öppna försök till vem som helst med en risk att innehållet är svårt att greppa. I första skedet är manualen riktad så att jag ska följa den. Instruktionerna är så pass öppna för att jag ska kunna kliva in i tillstånd av ovisshet och förundras trots att jag har utformat manualen. Jag som redan invigd till att utforska med sinnen och se materialitet som något inneboende har sökt forma manualen för att återupptäcka och komma i kontakt med det ovissa genom textil, kropp och rum.

Jag har provat utforskat manualen vid olika tillfällen och varje gång har skiljt sig åt. Hur jag har gjort när jag har följt manualen är att försöka ta in den i det tillstånd som jag befinner mig i. Jag har betraktat det som händer utifrån en distans genom att uppleva inifrån kroppen och försöka släppa tankar och idéer i stunden när utfört instruktionerna. Jag har riktat min uppmärksamhet inåt och iakttagit det som händer nyfiken. Jag har varit nyfiken på vad jag får för gensvar utav öppenhet. Samtidigt har jag hållit mig intresserad av att ta del i det oanade som kan uppstå. Varje gång har varit ett nytt möte med det ovissa.

Försök till manualen

Jag befinner mig nästan i ett tomt rum. Det finns ett bord och två stolar. Ett fönster släpper in dagsljus. Jag föreställer mig en sammankomst mellan mig och det ovissa. En tystnad finns med i bakgrunden. I förgrunden framträder en dov ljudbild med avlägsna läten. Jag letar fram diverse material som jag har omkring mig; bomullslakan, dunkudde, frottéhandduk, sidenssjal, skjortor, en härva tråd, rep, nylonstrumpbyxor, tygnäsdukar, min slitna polotröja och ett underställ samt en ullkofta och ett sängöverdrag. Tar fram en anteckningsbok, penna, kamera, stativ och en ljudinspelare. Med mig har jag instruktionsmanualen; Att göra någonting av ingenting, en guide för det oviss från a-ö. Jag följer instruktionerna...

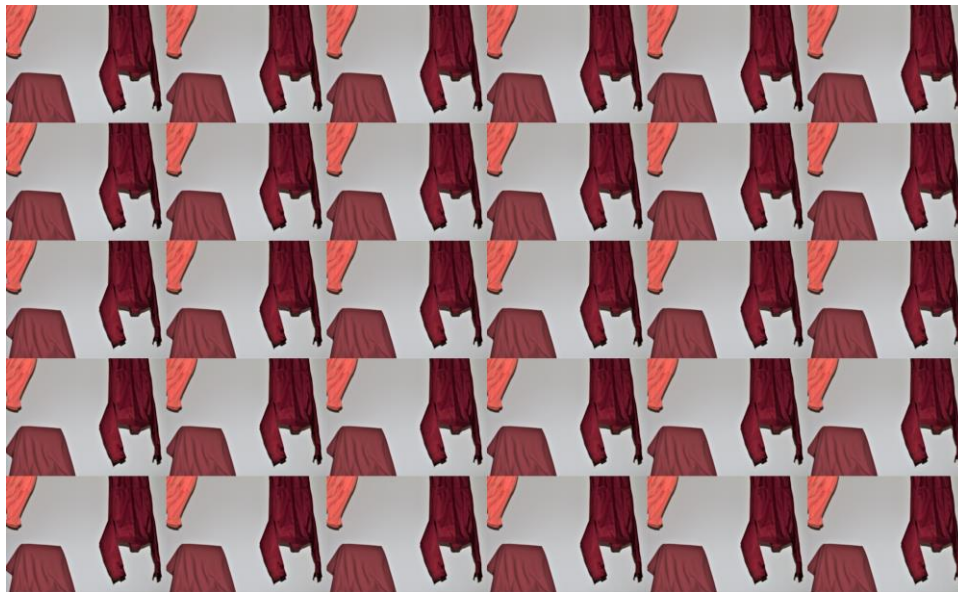
Lathund för manualen

Del ett (a-p) instruerar om att söka upp en plats och befinna mig där en obestämd tid för att lyssna efter ljud som uppstår. Det initierar om att börja umgås med tystnaden, att skapa nya minnen genom att lyssna till det ovissa och börja göra det bekant. I situationen bjuds jag in till att ta kontakt med diverse textila material och börjar lyssna efter inneboende ljud som materialen består utav. Jag fortsätter att interagera och skapar handlingsförlopp som om materialen är fulla av innebörd och uppmanas till att notera och beskriva med ord varje skiftande rörelse i det som händer. Manualen instruerar om att utföra händelseförlopp; att dra en gräns, markera en linje, skapa ett mönster, sätta punkt, göra en knut, forma en dikt med händerna, utföra en valfri handling och spegla det nuvarande tillståndet för att rama in det ovissa och ställa det i relation till någonting.

Del två (q-t) handlar om att delge det som betyder något genom att ställa mig själv frågor om vad som saknas i de relationer som jag tar del av som t.ex. samhället och sedan ställa materialet samma frågor. Manualen föreslår att sova med ett tygstycke och ladda det med närhet eller äta i sällskap med ett stycke material för att ladda det med gemenskap och sammanhang och dela berättelsen med någon. Syftet är att se på materialitet som ett subjekt.

Del tre (u-w) börjar som en vandring och instruerar om att söka upp en okänd plats för att hitta en ny utgångspunkt. För att nya upplevelser ska kunna ske börjar jag definiera utrymmet genom att röra mig utan att veta vart jag är på väg. Jag bjuds in till att uppmärksamma ljud som jag vanligtvis inte hör men också att känna, lukta och smaka. Det får mig att hamna i ett ovisst läge men jag fortsätter att tillitsfullt möta och uppleva det som sker. Slutligen (x-ö) utforskar jag ett utrymme och går från en riktning till en annan, upprepar rörelser och gör tvärtom. Jag involverar kroppen och härmar det ovissa. Jag uppmanas till att gestalta ett mönster, omvandla det till ljud och beskriva det som uppstått. Ett genomgripande syfte i manualen är att notera kopplingar i det som uppstår. Det som från början känns ovisst blir till slut mer bekant inför varje försök.

Dokumentation

Processbilder, fotomontage, Textil, Kropp, Rum, vt 2020

Att beskriva och porträttera tillstånd som jag befinner mig i har blivit återkommande för att knyta an till upplevelsen. När jag tittar på bilderna objektivt ser jag spår av kroppar i siluetter som hänger i vrängda perspektiv med inslag av formspråk, linjer och riktningar. Färgtonerna berättar om något kroppsligt, innanför huden.

På nästkommande avsnitt i rapporten fångas rörelser på bild, klädesplagg tynger ner intill udda ting, mal-placé. Något sträcker ut en armlängd medan rörelser fryser i stillbilder som bildar en serie ifrån ovissa försök ur manualen. En tygbit skapar mönster på en yta där jag interagerat med vatten som representerar rörelse och någontings flyktighet och transparens. I en annan sekvens löper ett rep tvärs över ett rum för att fånga ett par beiga nylonstrumpbyxor tillsammans med en illröd skjorta i tvära kasst. En linje skär igenom rummet med och skapar en horisont. Slutligen togs en serie bilder i skogen över ett kalhygge där jag springer mellan stubbar och positionerar mig när jag följt instruktionerna som står i manualen för det ovissa.

Det visuella i utforskandet av manualen består av en serie bilder tagna som sekvenser utifrån mina försök till att följa delar i manualen; *Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö*. Det påminner om ett upprepande där det ovissa omvandlas och tar nya uttryck. Jag har låtit en kamera stå på självutlösning för att dokumentera det som händer under delar av momenten. Bilderna skulle kunna ses som föreställande kompositioner som "råkat ske", textila objekt tagna ur sitt sammanhang och placerade in i ett tomt rum som skulle kunna representera "den vita kuben".

Bilderna visualisera mitt utförande av manualen. När jag ser på fotomontagen som jag dokumenterat och sätter dem i relation till processen har mystiken jag sökt återskapa laddats ur, men bilderna är trots det bevis och spår av det ovissa som skett och något att betrakta efteråt.

Försök till det ovissa – en oviss skildring av manualen

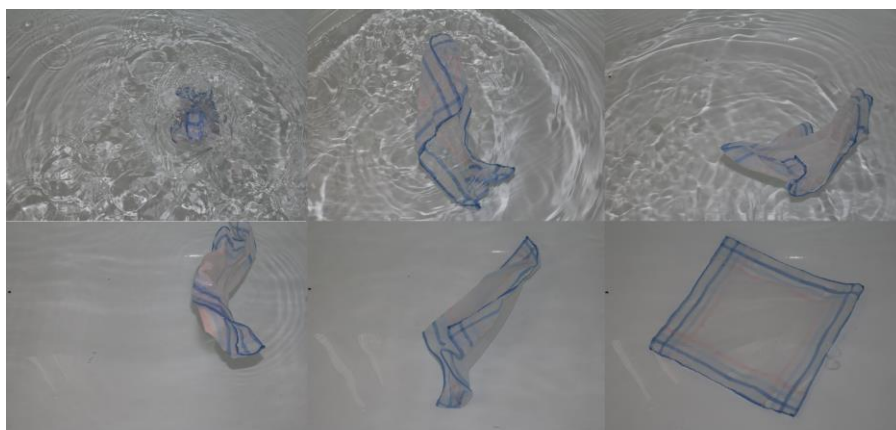

Försök ur manualen; Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö. Jennifer Caneva, 2020

Jag har inte kunnat räkna ut vad som ska hända när jag följt manualen. Det är fortfarande gåtfullt och ovisst när jag tittar på händelserna som akter ur instruktionerna. När jag ser på händelserna i efterhand, består av vardagliga objekt men föreställa något överkligt, skildrar det något spökligt, alldagligt och absurt. Föremålen förkroppsligar något kroppsligt men också en frånvaro. Materialen som jag använt verkar beskriva någonting intetsägande. Objekten som jag förtäckt med textil, två stolar och ett runt bord verkar gestalta ett samspel, samtalet mellan parter och den tysta dialogen. De lätta och delikata materialen kan tala för något skört. Allt blir signifikant för att gestaltningen av det ovissa ska äga rum, men vad säger bilderna egentligen?

I processen har jag parallellt sökt skildra ett textilt berättande, dikta med ord och beskriva det inneboende i textila material när jag följt manualen. Jag ser texterna som textuella gestaltningar, något som jag med ord sökt gestalta. Att skriva har fått mig att komma närmare det obegripliga, bryta ner det till metaforer och ställa frågan; vad består någonting utav? På abstrakta vis har jag upplevt en tyst dialog med materialen som inte svarar an på mänskliga vis. Resultatet har blivit att förmänskliga material och se på det som något levande, organiskt, som en kropp med beståndsdelar. På så vis har textilen följt min tankegång där jag sökt beskriva det immanenta, en immateriell tillvaro och någonting bortom. Kanske ett drömtillstånd?

Författaren Pia Tafdrup beskriver det i *Över vattnet går jag* (2000) som att dikten kan börja i ett drömtillstånd och helt av sig själv, "genom att två ord kolliderar och genast utlöser en större rörelse som ett skred". *Mellan alltid och aldrig är det som allt sker en andlös sekund när man minst väntar det förändras världen* (s.17).

Försök ur manualen; *Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö* Jennifer Caneva, 2020

Jag rymmer

tömmer innehåll

sveper skäl

håller hårt i kanterna

för att inte veckla ut för tidigt

innanmätets skrynkliga fåror kan synas

Det sköraste som finns

är det som gör oss del av varandra

En textuell gestaltning, Jennifer Caneva, 2020

Försök ur manualen; Att göra någonting av ingenting, en guide för det ovissa från a-ö. Jennifer Caneva, 2020

”Det ångar. Osynliga förbindelser. Anletsdrag utan likhet. Snarlika lösa bundna trådar. Utdragna rämnade ekon. Utsuddade riktningar i ett begynnande habitus som bär på en växande kropp. Knappt synbara skiljelinjer dras från ett håll till ett annat. Bildar spår av antaganden. Binder samman konstellationer på himlen. Tar sig an nya accenter. Faller ner och täcker bergets torso med sin genomskinliga silkesjal.”

En textuell gestaltning, Jennifer Caneva, 2020

Processbilder ur manualen, vt 2020

Intigheten

Inuti finns tyngdpunkten
du pendlar mellan

Du bleknade värld
med dem avlägsna delarna

Du slutar att gälla
upphörd av samhället

Går det att finna dig
hålla dig samman

med avstånd
till en världskamp

*En textuell gestaltning,
Jennifer Caneva, 2020*

Under ytans texturer

[*texturens underyta ytans texturer under alltings yta*]

Jag vrider och vände på perspektiven. Omvandlar och dekonstruerar, styckar och återanvänder genom att upprepa det ovissa genom manualen. Ett upprepande kan bestå av subtila, knappt märkbara skillnader. Jag har börjat se på textil som ett tyst språk och funnit likheter med Helene Cixous (1937) som rör sig i ett metafiktivt skrivande. Cixous är en fransk feminist, filosof, litteraturvetare, dramatiker och författare. Jag har läst hennes bok *Inuti* (1969) under examensarbetet och inspireras av hur hon med ord målar upp händelser gränslöst medans jag omkastas mellan perspektiven. Cixous har fått mig att se på uppbyggnad som en textur, något jag kan dekonstruera för att skapa en ny innebörd. Precis som det jag utforskar i manualen är själva tillblivelsen av den lika relevant som det jag söker beskriva och uppleva med den. Cixous misstror realism och ambitionen i att skrift behöver återspegla verkligheten, skrivandet öppnar upp för andra möjliga tolkningar; "Jag syns; utrullad är min yta en meter och trettio tre centimeter, det blir 133 x 20 = 2.660 hud, vilket skulle göra det möjligt för ett människofinger på 1 cm² i genomskärningen att peta på mig ungefär tvåusen sexhundrasextio kvadrater av min person (s.27). "Ju mindre jag blev, desto mer yta skulle livet ha som kunde rivas sönder" (s.29). Varför jag grips av Cixous är för att jag söker uppleva verkligheten annorlunda och det förutsätter att någonting börjar inom en där ens seende är den skärpa som uppfattar världen.

Jag har sökt kopplingar mellan text och hur textil kan skapa mening och bli ett tecken för någonting. Janis Jefferies arbetar med dessa frågor. Jefferies är professor i visuell konst i London, konstnär, författare, kurator och forskar inom textil-, teknik- och performance samt grundade hon tidskriften; *Textile: The Journal of Cloth and Culture* (2002). Sedan jag läst hennes publikation *Selvedges* (2000); en samling av hennes verk och praktik från 1980, har jag reflekterat kring frågan om hur textil blir ett tecken för något meningsskapande. Vad betyder det konstnären gör för ett sammanhang, hur kan det placeras in historiskt och kulturellt i samtida kontext för att bli meningsfullt? Jefferies menar att socialorienterad konst och deltagandepraktik, inkluderande textil, kan ses som meningskapande och betydelsefullt i sig, det skapas ett rum för ett kretslopp, där utbyten sker och drivs inom fält för interaktiv subjektivitet. Hon menar att "textil är fullt av innebörd och aldrig bara en visuellt estetisk fråga om någon personlig åsikt" (s. 44). I min praktik vill jag inte se estetik som enbart vackert utan har sökt att vidga på perspektivet för att uppleva något inifrån och ut. Bakom har jag med mig ett intresse av en inkluderande praktik där jag är en del i det som händer. Intentionen med manualen har varit att utforska ett subjektivt deltagande.

En vidare diskussion

I artikeln; *On Not Knowing: How Artists Think, Tactics for Not Knowing: Preparing for the Unexpected* (2013) ställer Emma Cocker frågan om hur långt öppenheten till estetiska upplevelser och nya sätt att se på kunskap sträcker sig i relation till förmågan att kliva in i okända tillstånd av förundran, tvivel, misslyckande och lekfullhet. Forskningen fokuserar på processer för konstnärligt utforskande och utförandet av tänkande-i-handling (the performing of thinking-in-action). Arbetsättet utspelar sig mellan text/konst, experimentella, performativa och kollaborativa metoder för att producera texter parallellt med och som konstpraxis. Cocker beskriver det ovissa som ett aktivt utrymme i en konstnärspraktik, där konstnären hoppas finna något nytt eller okänt, oigenkänt eller främmande. Cockers arbete har fått mig att belysa det ovissa i min egen process. Min praktik har utvecklats till att använda konstnärliga uttryck på nya sätt. Det har fått mig till att kritiskt reflektera över det jag utforskar och belysa det jag tycker är essentiellt. Cocker är en röst som synliggjort något aktuellt för en konstnärlig verksamhet där processen ligger till grund för ett framåtskridande arbete.

En annan röst som jag funnit intressant apropå det ovissa, är en sydamerikans textilkonstnär Cecilia Vicuña (1948). Det är en mångfasetterad konstpraktiker, poet, filmare och aktivist vars arbete rör sig inom ljud, vävning och språk som samverkar för att skapa nya betydelser. Vicuña har ett förhållningssätt till textil som jag efterliknat i hur jag utforskat material som något transformerande och interaktivt. Vicuñas flerdimensionella arbete börjar som en dikt, en bild som omvandlas till en film, en sång, en skulptur eller en kollektiv föreställning vilket liknar hur det ovissa ter sig när det förvandlas till något nytt. Dessa förgängliga, platsspecifika installationer i naturen, på gator och museer kombinerar rituella situationer som hon kallar för impermanenta, deltagande verk "lo precario" (det osäkra). Jag ser det som transformativa handlingar som överbryggat klyftan mellan konsten och livet där jag utformat manualen på liknande sätt. Det textila materialet är självaste utgångspunkten och i slutändan leder processen vidare, omvandlas till något annat där resultaten kommer genom det som uppstår på vägen.

Reflektion

När jag ser tillbaka på processen tycker jag att det har varit laddat och inlevelserikt men jag har också undrat vad allt ska leda till och varför jag gör det. Frågorna jag ställt har drivit mig framåt. Stundvis har jag tacklats med tidspress, krav, tvivel och tvekat på om det jag gör ska hålla. I det skedet som projektbeskrivningen skulle formuleras hade jag inte förstått vad jag ville göra. Därför har projektbeskrivningen förändrats under tiden. I praktiken är jag nu i efterhand redo att formulera projektet med manualen. Nu vet jag *vad, varför* och *hur* jag vill göra.

Det har fungerat bra med en öppen tidsplan och slutdatum att följa. Det ovissa som inträffat på vägen har inte varit hinder utan snarare genererat resultat. Att se det jag gjort som flera resultat av en slutproduktion har bidragit till ett flöde som tillåtit mig att gå in i en oviss process utan att tvivel tar över. Jag har börjat se på det ovissa som vändpunkter. Huvudsaken har varit att jag tar mig framåt i ett provande, att utforska något som berör mig och att jag utvecklar ett estetiskt seende. Det för mig innebär ett gränsöverskridande utforskande, därför behöver jag gå emot det jag etablerat och våga pröva annat. I dem stunderna kan jag upptäcka något nytt och gå ifrån förutfattade meningar. Genom att utforska på det sättet har jag funnit en öppenhet och ett slags ickelinjärt sätt att se på det jag gör vidare. I mitt tillvägagångssätt har det ovissa blivit en essentiell del i det jag vill komma fram till för att konkretisera ett öppet och tillåtande förhållningssätt att arbeta på.

En svårighet har varit att återge mitt arbete linjärt då processen pågått i omlopp med allt som hänt under tiden. Det jag ser är en rytm i min arbetsgång som formgett, gestaltat och komponerat en helhet. För att projektet inte ska verka för stort har jag haft mitt fokus på manualen. Det har varit utmanande att arbeta i självisolation, till viss del under pandemin, som begränsat ett utomstående deltagande vilket inneburit att jag inte kunnat öppna upp manualen för deltagande processer och få andras gehör. Att utgå ifrån hemmet som studio och arbetsplats har präglat hur jag använt manualen. Samtidigt har projektet anpassats och utformats efter alla förutsättningar. När jag har följt manualen har jag upplevt tillit till att "jag vet vad jag ska göra" och det är precis det som händer i stunden. Konsten är att förädla och det är först efteråt som det jag gör får effekt.

Den största utmaningen har kanske varit att inte veta vart mitt arbete ska sluta och att känna mig övertygad om att det räcker och bär i sig självt. Det jag har försökt begripa är svårtydligt och vagt och det är därför som jag återspeglar allt med en liknande öppenhet. Att betrakta ovissheten har inneburit någonting mystiskt och nästintill hemlighetsfullt vilket öppnat upp till en oförklarlig spänning. Jag är hela tiden varit på väg ifrån och mot någonting, i en växelverkan mellan närvaro och frånvaro där ett lyssnande förutsätter att jag ska märka skillnader. Varför jag dras till att belysa motsättningar kan bero på att det är något grundläggande som sällan lyfts i vardagliga sammanhang trots att vi lever i en värld som bygger på motsättningar. Det motsatta gör sig inte alltid rättvist utan skapar istället konflikter mellan skillnader. Dessa skillnader blir väsentliga när vi ställer dem emot varandra. Donna Haraway, en amerikansk vetenskapsteoretiker, historiker och feminist är en av dem som inspirerat mig i ämnet. I radiopodden; *Staying with the Trouble, For the wild podcast* (2019, 18 aug) uttrycker Haraway; "keep them both abnormal to each other. Keep them questioning each other. Then something happens that no one can think of for them self's".

Resultat, mål eller medel

Under examinationerna jämförde Cilla Ramnek, som opponerade tillsammans med Annika Enqvist, utvecklingen i en konstnärlig process med ett barns utvecklingskurva, som att den måste få gå sin gilla gång, steg för steg i sin egen takt. Den kurvan ser jag börja inifrån och röra sig ut likt en spiral. Jag önskar att min utveckling ska fortsätta röra sig "spiraliskt". Det jag ser som problematiskt med ett icke linjärt sätt att arbeta på i sammanhanget är att jag uteslutit målorienterade beslut och på så vis gått ifrån en linjär struktur och objekt som resultat. Min slutproduktion för konsthantverk verkar objektöst. Jag har kompromisslöst utformat manualen steg för steg för att kunna arbeta mot något öppet. Min förhoppning är att kunna värdesätta det som hänt på vägen som delar av resultat. Mina resultat är inga disponibla föremål eller typiska utställningsobjekt utan snarare undersökningar ifrån ett arbete under process som kan väcka tankar och frågor. När jag observerat hur jag använt textil verkar det som en meningsskapande startpunkt och något jag kan återgå till när jag inte vet vad jag ska göra, vilket tar mig direkt till det praktiska syftet med hantverket. Jag är fortsatt intresserad av textil som meningsskapande verktyg och undrar vad textilen kommer spela för roll i min kommande praktik.

Mitt resultat som manual ser jag som ett öppet resultat. Till stor del har det handlat om att arbeta med transformation. Omställningarna och vändpunkterna har gjort att jag kan se på det som hänt på vägen utifrån nya perspektiv. Processen lugnade sig när manualen kom till som ett ramverk och jag kunde slappna av i att "det blir vad det blir". Jag upplever att jag hittat en form där mitt resultat blir ett medel. Trots det har jag fortsatt att producera "fler resultat". Kanske hade manualen räckt som den är som målsättning men det som skett före och efter har varit viktiga moment för att en sak ska leda till en annan likt ett kretslopp.

Jag håller med mina referenser om att det ovissa behövs för att processen ska leda till upptäckter och förundran. Att undvika det ovissa och förhålla sig blint till enbart mål och resultat är att aldrig möta det oanade som kan komma ur det ovissa. Även tvivel inför det osäkra och misslyckanden är viktigt för att kreativitet ska komma till sin rätt. Betyder det att jag utesluter ett resultat? Det har varit viktigt att begränsa och skapa ramverk som tydliggör mitt arbete. Om målet inte är det som driver min process, vad är det då? Jag tänker att frågorna, syftet, metoden och målet riktar arbetet på olika sätt. Det har varit lurigt att navigera mellan process och resultat, görandet och tänkandet, teori och praktik och en förutsättning är att de inte separeras utan ses som en helhet vilket jag sökt att utspela mitt projekt i.

Slutord

Med tacksamhet till det ovissa, är jag glad att utforskandet inte villat bort mig medan jag sökt efter vad det ska bli. Jag är övertygad om att jag fått insikter och en ny förståelse av vad konstnärliga processer kan innebära för ett experimenterande. Jag har sökt i frågorna som omvandlats och omtolkats, återskapat och omformulerat, slutligen utformat hela mitt examensarbete. Att kliva in i det ovissa och okända har gett mig tillåtelsen till att bli förundrad av att möta en "verklig situation". Jag behöver inte riskera att tappa bort mig för jag vet att det är en del av min process att både vara bortkommen och finna det jag söker.

"Det är några få saker som är värda att tala om, och de talar vi inte om. Det kan vi inte tala om, skriver Inger Christensen i Del av labyrinten (s.35). Kanske saknar vi uttryck för dem stora frågorna? Christensen menade att de skulle vara "ord som vi kallar stora, dyrbara som en klänning som är för fin att använda så vi inte har den på oss. Den typen av ord kan få hänga kvar i garderoben, medan vi använder de trivsamma och vanliga och framför allt användbara orden till att umgås med varandra till vardags" (s. 35). Christensen beskriver det som att; "Vi talar inte om det vi inte vet något om, om det vi inte kan göra något åt, det vi inte kan se. Men det är det som fascinerar oss. Om något är tilldragande, beror det på det inre samspelet mellan dessa drag och samspelet är något osynligt" (s. 35).

Referenslista

Christensen, I. (2017). En del av labyrinten. Översättning Marie. Silkeberg. Stockholm: Modernista.

Cixous, H. (2015). Inuti. Stockholm: Modernista.

Cocker, E. (2013). Tactics for Not Knowing: Preparing for the Unexpected, Publikationen; On Not Knowing: How Artists Think. Cambridge: Black Dog Publishing.

Harraway, D. For the wild. (Producent). (2019, 18 aug). Staying with the Trouble / 131. [Podcast]. Hämtad från <https://forthewild.world/>

Jefferies, J. (2000) Selvedges, Norwich: Norwich Gallery

Ono, Y. (2001) Grapefruit, Lund: Bakhåll

Olivieros, P. (2005) Deep listening: A composers sound practice. Lincoln: Universe ink

Solnit, R. (2005) Gå vilse: En fälthandbok. Göteborg: Daidalos AB

Tafdrup, P. (2002) Över vattnet går jag. Viborg: Ellerström